

GEHEIM

HET CONFLICT CPN-EVC.

Nadere bepaling standpunten.

Op 10-12-'57 publiceerde het partijbestuur der CPN de resoluties betreffende BRANDSEN en GEUGJES.

De beschuldigingen aan het adres van BRANDSEN en vooral ook het begeleidend artikel van VERHEY, waren scherp van toon en politiek zo zwaar geladen, dat BRANDSEN als partijgenoot bijna onmogelijk werd gemaakt.

Op verschillende nadien gehouden ledenvergaderingen van de CPN, waar het uittreden van BRANDSEN en GEUGJES werd besproken, stelden enkele "gezagsgetrouwe" leden hun beider royement voor.

Hiertegenover stonden anderen, die het partijbeleid niet konden ondersteunen, hoewel zij toch het uittreden van BRANDSEN EN GEUGJES onjuist achtten. De partijgenoten in de EVC stelden zich nagenoeg allen achter BRANDSEN en verwierpen de resoluties. Tegen de normale gang van zaken in werden beide resoluties dan ook niet overal zonder meer geaccepteerd.

Dit kwam - zij het niet duidelijk - tot uiting in de berichtgeving van "De Waarheid" over de resultaten van de ledenvergaderingen in het gehele land. Naast publicaties over onvoorwaardelijke onderschrijving van het standpunt van het partijbestuur en scherpe afkeuring van het optreden van BRANDSEN en GEUGJES werden verklaringen van afdelingen opgenomen, waarin de houding van BRANDSEN en GEUGJES betreurd werd en waarin beiden werden opgeroepen hun standpunt te herzien.

Deze reacties moeten de GROOT c.s. te denken hebben gegeven en hun beleid hebben beïnvloed.

De deur die met de resolutie van 10 december - althans t.a.v. BRANDSEN - in het slot geworpen scheen, werd door middel van een artikel van HOEKSTRA, lid van het dagelijks bestuur der CPN, in "De Waarheid" van 21-12-'57 weer op een kier gezet.

Hij schreef dat:

"de partij de hoop heeft uitgesproken dat BRANDSEN en GEUGJES zelfkritisch zullen handelen en zich niet van de partij zullen isoleren, maar zich opnieuw volledig zullen stellen op onze communistische beginselen".

Blijkbaar wilde de partijleiding de zaak niet op de spits drijven. De op enkele ledenvergaderingen gestelde eisen tot royering van BRANDSEN en GEUGJES werden doodgezwegen.

Het partijbestuur voorkwam verder dat met royement werd opgetreden tegen enige vooraanstaande EVC-bestuurders, die op grond van de zaak BRANDSEN voor het partijlidmaatschap hadden bedankt. Aan één, toch reeds uitgesproken royement, werd - tegen de gewoonte in - geen ruchtbaarheid in "De Waarheid" gegeven, uit vrees dat dit anderen tot uittreden uit de CPN zou stimuleren.

Met de verkiezingen in het zicht wilde de partijleiding vóór alles de eenheid trachten te bewaren.

Het optreden van de oppositie in de EVC noopte de leiding van de CPN echter nogmaals zich over de zaak uit te spreken.

Het Verbondsbestuur van de EVC had namelijk, ondanks tegenwerking van enkele van zijn leden, die het partijbeleid verdedigden, op 3-1-'58 het besluit genomen om in het eigen orgaan "Werkend Nederland" zijn vertrouwen uit te spreken in BRANDSEN, algemeen secretaris der EVC. Deze verklaring, verwerkt in een beschouwing van REUTER over taak en positie van de EVC in 1957 en 1958, was in kalme toon gesteld. Zonder BRANDSEN met name te noemen schreef REUTER dat de EVC vertrouwen had in elk harer functionarissen.

Deze EVC-uitspraak, hoe voorzichtig ook gesteld, was toch positief gericht tegen de partijresoluties betreffende BRANDSEN en GEUGJES hetgeen De GROOT deed besluiten deze oppositie hard aan te pakken op de partijbestuurszitting van 6 en 7 januari 1958.

Hij verlangde in een nieuwe resolutie te komen tot een herhaalde veroordeling van het optreden van BRANDSEN en GEUGJES, zij het dan vergezeld van een oproep aan de betrokkenen zelfkritiek te beoefenen.

Tijdens de zitting van het partijbestuur van 6-1-'58 heeft de krachtig optredende oppositie (voornamelijk van REUTER en GORTZAK) Paul de GROOT genoodzaakt in de nieuwe resolutie enkele passages op te nemen, waarin in stede van afkeuring nog een zekere waardering voor BRANDSEN en GEUGJES wordt uitgesproken. Dientengevolge kreeg de resolutie het karakter van een compromis.

De resolutie van 7-1-'58.

Allereerst worden er in gememoreerd de resultaten der afdelingsvergaderingen, gehouden n.a.v. het uittreden van de twee omstreden partijbestuurders. In het gehele land werd vrijwel unaniem, zo is althans gesteld, deze daad veroordeeld. "Slechts enkele tientallen leden stemden tegen en een nog kleiner aantal onthield zich van stemming".

De nieuwe resolutie constateert, dat er, tegen de speculaties der "reactie" in, geen crisis in de partij is ontstaan. Aaneengesloten maakt de partij front tegen elke poging verdeeldheid in haar rijen te zaaien. De CPN blijft waakzaam tegenover elke poging tot fractievorming in de partij.

Waar de vorige resolutie (van 10-12-'57) niet verder kwam dan een scherpe veroordeling zonder meer, wordt in de nieuwe gezegd:

"Het partijbestuur doet een beroep op de partijgenoten B. BRANDSEN en C. GEUGJES om de duidelijke veroordeling door de partijleiding van hun foutief optreden te aanvaarden en dit te herstellen door op gedisciplineerde wijze, onder leiding van het partijbestuur, deel te nemen aan de uitvoering van de partijpolitiek. De partijleiding meent dit beroep te kunnen doen, omdat het gaat om kameraden met een belangrijke staat van dienst in de partij en de arbeidersbeweging".

Een nog duidelijker tegenstelling met de resolutie van 10-12-'57 vormt de daarna komende passage:

"Het partijbestuur wijst daarbij ook de sectarische opvatting af waarbij uit de resoluties van 10 december jl. de conclusie getrokken wordt, dat B. BRANDSEN en C. GEUGJES niet meer in staat zouden zijn een functie in de arbeidersbeweging te vervullen, of dat zij als vijanden van de partij en arbeidersklasse tegemoet getreden worden".

Het commentaar van Harry VERHEY op de eerste resoluties ("De Waarheid" 10-12-'57) hield in dat betrokkenen "hun verschillen met de meerderheid van het partijbestuur boven de klasse-tegenstelling met de reactie" hadden geplaatst:

BRANDSEN werd toen beschuldigd van:

"beginselloos gewroet, waarachter zich in feite de capitulatie tegenover de reactie en de breuk met de grondslagen van het communisme pogen te vermommen".

De resolutie van 7-1-'58 maant voorts tot een bedaard en niet afstotend optreden ten opzichte van hen, die bij de behandeling der resoluties in de afdelingen zich tegen het partijbeleid hadden uitgesproken. Ook deze leden moeten overtuigd worden van hun onjuiste opvatting. Het partijbestuur wekt daarbij op deze partijgenoten als kameraden tegemoet te treden.

De gehele partij, aldus vervolgt de resolutie, moet de strijd tegen het revisionisme en sectarisme blijven voeren ten einde de eenheid te versterken.

Tenslotte wordt vermeld dat het partijbestuur deze resolutie met algemene stemmen had aanvaard.

Tegenstrijdige interpretatie.

De GROOT c.s. achten de jongste resolutie een overwinning hunnerzijds. De daarin gedane tegemoetkomingen aan de oppositie worden gebagatelliseerd. De algemeen secretaris blijft kennelijk ongevoelig voor de argumenten van de oppositie, aangezien hij overtuigd is in de geest van de opvattingen van Moskou te handelen. Al zou de oppositie ook de meerderheid der CPN-leden achter zich kunnen scharen, dan nog dienden zij zijns inziens in het ongelijk te worden gesteld.

De verhoudingen binnen de CPN zijn echter van dien aard dat De GROOT, met verwijzing naar het algemene oordeel der gewone partijleden, de veroordeling van het uittreden van BRANDSEN en GEUGJES kan handhaven en de betrokkenen met te meer klem kan vermanen tot erkenning van hun ongelijk.

Daarmede was de oppositie z.i. "afgemaakt"; een verdere vernietiging achtte hij niet nodig. Het partijbestuur heeft derhalve in de resolutie gesteld, dat de discussies over dit onder-

werp daarmee zijn afgesloten. Hiermee moest worden bereikt dat de rust tot aan de verkiezingen en tot het komende congres wordt verzekerd. De oppositie zou intussen verder kunnen worden uitgehouden.

Deze oppositie acht zich echter allerminst verslagen. Het in de resolutie opnemen van passages, die voor het prestige van BRANDSEN en GEUGJES in de partij gunstig zijn, wordt als een eigen, klinkende overwinning beschouwd, zodanig zelfs dat van een persoonlijke nederlaag van Paul de GROOT wordt gewaagd. De oppositie meent dat het vergelijken van de resoluties van 10-12-'57 en 7-1-'58 de partijgenoten de ogen wel zal openen en hen zal doen inzien, dat de aanval op BRANDSEN en GEUGJES in de december-resolutie op losse schroeven stond en vals werd geargumenteed.

In het kamp der oppositie hoopt men nu De GROOT, die - daartoe gedwongen - een belangrijke stap terug had gedaan, ook verder met succes te kunnen aanvallen en hem tenslotte zelfs tot aftreden te dwingen.

Conclusie.

Het is in de CPN nog nimmer tevoren gebeurd, dat een zo groot aantal partijleden zijn afkeuring over een resolutie van het partijbestuur uitsprak. BRANDSEN en GEUGJES hebben blijkbaar ook van de partijleden buiten de EVC meer bijval gekregen dan waarop Paul de GROOT en zijn medestanders gerekend hadden. Dit moet een ontgoocheling voor hen zijn geweest, welke er toe heeft bijgedragen consessies te doen.

Voor het ogenblik lijkt het alsof de oppositie zich inderdaad enigermate heeft versterkt. Bij vele partijgenoten is twijfel gerezen aan de bekwaamheid en het inzicht van het thans zittende partijbestuur, inclusief Paul de GROOT. Aan de toch al tanende populariteit van laatstgenoemde hebben de gebeurtenissen weinig goed gedaan. Dit rechtvaardigt echter nog geenszins de in die kring gekoesterde verwachtingen over een mogelijke definitieve nederlaag van De GROOT. De overgrote meerderheid van de partij-

leden kiest voorlopig nog zijn zijde.

Voor De GROOT en zijn aanhang is het van kapitaal belang of zij in staat zullen zijn de sneeuwbal, nu deze eenmaal aan het rollen is gebracht, in zijn vaart te stuiten.

januari 1958.